

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ ВІННИЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
ВІННИЦЬКИЙ МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА
ІМЕНІ ЛЯЛІ РАТУШНОЇ

ПОГОДЖЕНО
Протокол засідання
науково – методичної ради
Вінницького обласного
інституту післядипломної освіти
педагогічних працівників
30. 12. 2014 № 6

ПОГОДЖЕНО
Протокол засідання
методичної ради ММК
Департаменту освіти
Вінницької міської ради
22. грудня 2014 № 2

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказом директора Департаменту
освіти і науки Вінницької
облдержадміністрації

02. 03. 2015 № 79

КЕРАМІКА ТА ГОНЧАРСТВО

Навчальна програма для
гуртка науково-технічного напрямку позашкільної освіти

3 роки навчання

Укладач програми: Діденко М.В. - керівник гуртка «Кераміка та гончарство»

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Дана навчальна програма створена на основі програми гуртка гончарства рекомендованої Міністерством освіти і науки України (Лист Міністерства освіти і науки України № 1/11-5303 від 18.07.2007 р.) , програми з позашкільної освіти: Науково-технічний напрям (упор. Ткачук В.В.). – К.: Грамота, 2007 , обговорена та схвалена методичною радою Вінницького міського палацу дітей та юнацтва імені Лялі Ратушної (протокол №1 від 30.09.2014) .

Народне мистецтво відіграє важливу роль у процесі формування особистості. Оволодіння різними видами народних промислів сприяє входженню дітей у світ художньої культури та формує їхні національні почуття.

Одним із видів народного мистецтва є гончарство, у якому відбився довічний потяг народу до єдності красивого з корисним. Це багатовікове ремесло виготовлення різних за призначенням гончарних виробів із глини - посуду, кахлів, іграшок, малої скульптури.

Гончарна спадщина українців сягає вершин творчості.

Серед виробів народних майстрів особливе місце завжди займала іграшка. В Україні найпоширенішими та найулюбленішими є керамічні іграшки - свистунці, що й сьогодні не втратили своєї розважальної функції. Такі іграшки мають глибоке пізнавально-виховне значення, розповідають про виробничо-господарську та святково-обрядову діяльність населення. Умовний, а не натуралістичний образ іграшки вчить дитину розуміти мову традиційного мистецтва - в узагальненому знаходити риси конкретного, що розвиває спостережливість і кмітливість. Керамічна іграшка здатна задовольнити естетичні, запиту дітей, розвивати їхню фантазію, бажання творити засобами традиційного народного ремесла. Зазначені складові народної кераміки - іграшки, посуд, кахлі є основним предметом засвоєння чинної програми.

Метою програми є формування компетентностей особистості засобами гончарного ремесла.

Основні завдання полягають у формуванні таких компетентностей:

- **пізнавальної:** ознайомлення з основами декоративно-ужиткового мистецтва, гончарства, спільними ознаками й етнографічними особливостями у кераміці різних регіонів України та інших країн; оволодіння знаннями технічної творчості, моделювання й конструювання гончарних виробів;
- **практичної:** формування практичних умінь і навичок ліплення та розпису гончарних виробів, відпрацювання прийомів виконання технологічних

операцій; робота з різними матеріалами та інструментами;

- **творчої**: формування творчої особистості, її художнього смаку, пізнавальних інтересів, творчої уяви, фантазії; задоволення потреб особистості у творчій самореалізації;

- **соціальної**: розвиток в учнів інтересу до техніки й мистецтва, виховання поваги до традицій українського народу, бережливого ставлення до рідної природи, позитивних якостей емоційно-вольової сфери (доброзичливе ставлення до людей, охайність і старанність у роботі).

Програма розрахована на дітей віком від 8 до 18 років і передбачає два рівня навчання:

початковий - 1-й рік навчання: - 144 год. (4 години на тиждень);

основний - 2 роки навчання: 1-й рік - 144 год. (4 год. на тиждень); 2-й і наступні роки - 216 год. (6 год. на тиждень). Заняття проводяться два рази на тиждень. Кількість дітей у групі – 12.

У програмі пропонуються й спільні заняття (у вихідні й канікулярні дні). У співпраці діти набувають досвіду виконання соціальних ролей - суспільних, професійних, родинних.

Програмою передбачена інтеграція знань гуртківців з історії, українознавства, образотворчого мистецтва. Заняття в гуртку суттєво доповнюють варіативну частину шкільної програми з трудового навчання та образотворчого мистецтва й відкривають широкі можливості для професійної орієнтації учнів. .

На заняттях гуртка здійснюється теоретична та практична підготовка учнів. При викладанні теоретичного матеріалу використовуються такі методи: розповідь, бесіда, інструктаж, консультація, експертиза виробів. Основний час відводиться на практичну роботу. Це виконання вправ, тренінги, копіювання зразків і створення оригінальних виробів (творчі завдання).

Усі розділи, а також деякі теми повторюються на різних рівнях підготовки. Однак педагогічні завдання зростають за принципом «спірального сходження». Діти поступово засвоюють знання, які поглиблюються й поширюються, а практичні навички вдосконалюються.

У формуванні національної самосвідомості гуртківців важливу роль має ознайомлення їх із святково-обрядовими та ужитковими традиціями народу: мистецтвом витинанки, писанкарства, розпису, випікання обрядового печива, виготовлення народної ляльки, з фольклором тощо. Для реалізації програми велике значення мають екскурсії в музеї, на виставки, до художніх навчальних закладів, зустрічі з народними майстрами, випускниками гуртка, а також участь гуртківців у виставках, конкурсах,

ярмарках, святах майстрів.

Під час занять діти вчаться створювати вироби для практичного вжитку: оформлення закладу, житлових кімнат, використання у побуті, виготовлення іграшок для дитячого будинку, сувенірів для ветеранів та ін. Участь у виставках, ярмарках, проведення майстер-класів, робота зі створення музею «Керамічна іграшка» сприяють вихованню у дітей патріотичних і національних почуттів, розвитку їхньої творчості.

Для успішного засвоєння матеріалу на заняттях слід використовувати зразки високохудожніх виробів народних майстрів, різноманітні ілюстративні та фотоматеріали.

Програму гуртка можуть використовувати керівники гуртків керамічної народної іграшки, декоративно-ужиткового мистецтва. Також під час організації занять у групах індивідуального навчання, які проводяться відповідно до «Положення про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах».

Форми й методи діагностики отриманих результатів учнів можуть бути такими: спостереження за творчим і духовним ростом кожного гуртківця, тестування, участь у підсумкових заняттях, конкурсах, виставках, ярмарках.

Розподіл годин за темами є орієнтовним. Теми подані в порядку зростання складності матеріалу. Керівник гуртка, враховуючи підготовку дітей, може сам визначити, скільки годин потрібно для опанування тієї чи іншої теми і внести відповідні корективи до програми.

Програма є орієнтовною. Плануючи свою роботу, керівник гуртка може вносити зміни й доповнення у зміст програми з урахуванням інтересів гуртківців і стану матеріально-технічної бази закладу.